

Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Emotional Intelligence Levels of Students and Problem-Solving Skills

Elanur YILMAZ KARABULUTLU,¹ Sevda YILMAZ,² Afife YURTTAŞ¹

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve problem çözme becerilerini belirlemek ve öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin problem çözme becerilerine etkisini incelemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırmaya Atatürk Üniversitesi Erzurum Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde okuyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 174 öğrenci alındı. Araştırmanın verileri Nisan 2007 tarihinde toplandı. Verilerin toplanmasında öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulan soru formu, Duygusal Zeka Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri alt boyutlarından olan iyimserlik 63.13 ± 8.53 , duygulardan faydalanma 14.85 ± 4.11 , duyguların ifadesi 39.98 ± 6.08 ve toplam duygusal zeka düzeyi 116.33 ± 11.27 olarak bulundu. Problem çözme becerileri puan ortalaması 92.08 ± 18.69 olarak belirlendi. Duygusal zeka toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile problem çözme puan ortalaması arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin toplam duygusal zeka düzeyi puan ortalamalarının ortalamanın biraz üzerinde olduğu ve problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu tespit edildi. Ayrıca öğrencilerin duygusal zeka seviyesi arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığı belirlendi.

Anahtar sözcükler: Duygusal zeka; hemşirelik; öğrenci; problem çözme.

SUMMARY

Objectives: This research was performed in order to determine the emotional intelligence and problem-solving skills of nursing students and the effect of students' emotional intelligence levels on their problem-solving skills.

Methods: This research was made descriptively. 174 students who were educated in Ataturk University Erzurum Health Institute Nursing Department and who accepted to participate in the research were considered as the study subjects. The data of the research were collected in April 2007. For collecting data, a questionnaire form created for determining the significant features of students, an emotional intelligence scale and a problem-solving inventory were used.

Results: Among the sub-dimensions of the students' emotional intelligence levels, optimism was scored as 63.13 ± 8.53 , taking advantage of emotions as 14.85 ± 4.11 , expression of emotions as 39.98 ± 6.08 , and total emotional intelligence level as 116.33 ± 11.27 . Problem-solving skill average score was determined as 92.08 ± 18.69 . A statistically significant negative relation was found between the total emotional intelligence score and the sub-dimensions and average score of problem-solving.

Conclusion: It was determined that the emotional intelligence average score of nursing students was slightly above the average and that their problem-solving skill levels were intermediate. It was also determined that the problem-solving skills of students increase as their emotional intelligence levels increase.

Key words: Emotional intelligence; nursing; student; problem-solving.

Giriş

Duygu bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimidir.^[1] Duygular insanı anlamada, düşünce ve davranışlarını anlamlandırma çok önemli bir role sahiptir. Duygularla ilgili çok çeşitli çalışmalar yapılmış ve farklı görüşler ileri sürülmüş olmasına karşın “duygusal zeka” kavramı ilk olarak 1990 yılında Ma-

yer ve Salovey tarafından ortaya konmuştur. Kavram bu bilim adamları tarafından “kendinin ve başkalarının duygularını izleme, bunlar arasında ayırım yapma ve buradan elde ettiği bilgileri düşünce ve davranışlarına yön vermede kullanabilme yeteneği” olarak tanımlanmıştır.^[2] Daniel Goleman, 1995 yılında duygusal zekayı; kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, kendini başkasının yerine koyabilme ve umut besleme yetenekleri olarak tanımlamıştır.^[3] Duygusal zeka genel olarak iki farklı modelle açıklanmıştır. Bunlardan birincisi olan “yetenek modeli”ne göre duygusal zeka “kendinin ve diğerlerinin his ve duygularını izleme, bunları ayırt edebilme ve bu bilgiyi kullanarak düşünce ve hareketlerini yönlendirebilme becerisi” olarak ifade edilmiştir.^[4] İkincisi olan “özellik modeli”ne göre duygusal zeka “bireyin yaşantısındaki değişik durumların başarılı bir biçim-

¹Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzurum

²Ahievran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kırşehir

İletişim (Correspondence): Dr. Elanur YILMAZ KARABULUTLU.
e-posta (e-mail): elanurkarabulutlu@hotmail.com

Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2011;2(2):75-79
Journal of Psychiatric Nursing 2011;2(2):75-79

de üstesinden gelmesini sağlayan, bilişsel olmayan tüm özellikler” olarak tanımlanmıştır.^[5]

Duygularını iyi bilen, onları kontrol edebilen, başkalarının duygularını anlayan ve bunları ustalıkla idare edebilenlerin, diğer bir deyişle, duygusal zekası yüksek olanların hayatlarının gerek özel gerekse mesleki alanlarında daha avantajlı, hayatta daha mutlu ve üretken oldukları belirtilmektedir. Buna karşın duygularını kontrol edemeyen kişilerin ise net düşünebilme ve işlerine konsantre olabilme yeteneklerini engelleyen içsel bir mücadeleye girdikleri bildirilmiştir.^[6] Duygusal zekası yüksek olan kişilerin, kendilerinin ve diğerlerinin duygusal durumlarını anlayarak ve bu duygusal verileri kullanarak zorlu durumlara daha iyi uyum sağlayabildikleri ve problemleri daha iyi çözebildikleri ileri sürülmüştür.^[7]

Hemşirelik için duygusal zeka çok önemli bir kavramdır. Duygusal zekanın geliştirilmesinin hemşirelerin iş yaşamında daha başarılı olabilmesi için gerekli olduğu ve kendi duygu ve düşüncelerinin farkında olan -duygusal zekası yüksek olan- hemşirelerin uyum içinde çalıştıkları bildirilmiştir.^[8,9] Bazı çalışmalar duygusal zekası yüksek olan hemşirelerin hasta ve hastanın ailesi ile terapötik iletişimi geliştirebildiği ve daha iyi stres yönetimi sağladığını göstermiştir.^[10,11] Hemşirelerde duygusal zeka ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da, duygusal zeka becerilerinin hasta bakımı ve çalışanın iyilik durumunu olumlu etkilediği, hemşirelerin iş doyumunu artırdığı ve stresle daha iyi baş edebildikleri belirtilmektedir.^[12-15] Hemşirenin hastayı anlayabilme, onların duygularını yönetebilme yeteneğinin bakım vermede önemli olduğu vurgulanmaktadır.^[10,16] Hemşirelerin hastalarla iyi bir ilişki kurabilmesi için duygusal zekası gelişmiş -yani kendi duygularının farkında olan, duygularını yönetebilen, empati yapabilen, kendi kendini motive edebilen ve etkili iletişim kuran- bireyler olması gerekmektedir.^[12] Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve ilişkili faktörlerinin araştırıldığı bir çalışmada duygusal zekası yüksek öğrencilerin duygusal sorunların tedavisinde daha yetenekli ve sosyal ilişkilerde daha deneyimli oldukları bildirilmiştir.^[17]

Problem çözme becerisi, kişiyi çözüme götürececek bilgilerin kazanılması ve kullanıma hazır olacak şekilde birleştirilerek, bir sorunun çözümünü uygulayabilme düzeyidir.^[18] Problem çözme hemşirelik uygulamalarının odağıdır. Dünya Sağlık Örgütü “uygun bakımı vermek için önlemler alma, problem çözme yaklaşımı uygulamasının, hemşirenin yapması zorunlu yeterliliklerden biri” olarak kabul etmiştir.^[19] Hemşirelerin problem çözme becerilerini geliştirmeleri hasta bakım kalitesinin yükseltilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Problem çözmenin kendi rolü olduğunun farkında olmayan ya da bu becerisini bilimsel olarak kullanmayan bir hemşirenin verdiği bakımın kalitesinin yüksek olması beklenemez.^[20] Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin problemleri görebilme, problemin çözümüne yönelik yaratıcı düşünme,

olaylar ve kavramlar arasında bağlantı kurma becerilerini kazanmaları gerekmektedir.

Duygusal zeka, bireyin kendisinin ve diğerlerinin duygularını değerlendirmesi, duyguların düzenlenmesi ve problem çözümünde kullanılması gibi uyum sağlayıcı üç yetenek kategorisinden oluşmaktadır. Mayer ve Salovey duygusal zeka kavramının, duygular ve duygular arasındaki ilişkilerin anlamını tanıyabilme ve bunların temelinde yargılama ve problem çözme yeteneğini temsil ettiğini belirtmiştir.^[2] Bu yönüyle duygusal zeka problemlerin çözümünde yadsınamayacak bir bileşendir.

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve problem çözme becerilerini belirlemek ve öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin problem çözme becerilerine etkisini incelemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem

Bu araştırma tanımlayıcı araştırma olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini Erzurum Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü'nde okuyan toplam 242 öğrenci oluşturdu. Örneklem grubuna, 1-30 Nisan 2007 tarihinde, araştırmaya katılmayı kabul eden 174 öğrenci alındı.

Kullanılan Araçlar

Verilerin toplanmasında öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini belirlemek amacıyla oluşturulan soru formu, Duygusal Zeka Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanıldı.

Duygusal Zeka Ölçeği

Orjinali Schutte ve ark. (1998) tarafından geliştirilmiş olan Duygusal Zeka Ölçeği'nin (DZÖ) Austin ve ark. (2004) tarafından modifiye edilmiş versiyonunun Türkçeye uyarlama çalışması Göçet tarafından yapılmıştır.^[21] DZÖ, 20'si olumlu ve 21'i olumsuz toplam 41 maddeden oluşmaktadır. Ölçek üç faktörden oluşmaktadır: İyimserlik/ruh halini düzenleme, duygulardan faydalanma ve duyguların ifadesidir. Ölçek bu üç faktörü ve bütününde genel duygusal zekayı ölçmektedir. Ölçek, (1) kesinlikle katılmıyorum (2) katılmıyorum (3) kararsızım (4) katılıyorum ve (5) kesinlikle katılıyorum şeklinde 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach Alpha, iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .81, iyimserlik faktörü için .77, duyguların ifadesi için .73 ve duygulardan faydalanma faktörü için .54 olarak bulunmuştur.^[21] Bu çalışmada, formunun Cronbach Alpha, iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .65, iyimserlik faktörü için .75, duyguların ifadesi için .63 ve duygulardan faydalanma faktörü için .61 olarak bulundu.

Problem Çözme Envanteri: Heppner ve Petersen tarafından 1982 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği 1993 yılında Şahin ve ark. tarafından yapılmıştır. Likert tipindeki ölçeğin 35 maddesi vardır. Cevapla-

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri

Tanıtıcı özellikler	Sayı	Yüzde
Sınıf		
1.sınıf	60	34.5
2.sınıf	55	31.6
3.sınıf	26	14.9
4.sınıf	33	19.0
Aile tipi		
Çekirdek aile	146	83.9
Geniş aile	28	16.1
Aylık geliri değerlendirme durumu		
Çok yeterli	11	6.3
Yeterli	65	37.4
İdare ediyor	69	39.7
Yetersiz	29	16.6
Yaşamının büyük bölümünün geçtiği yer		
Köy-İlçe	43	24.7
Şehir	131	75.3
Üniversite öğrenimini sürdürürken kaldığı yer		
Ailele birlikte evde	29	16.7
Yurtta	100	57.5
Arkadaşlarıyla evde	45	25.9

Tablo 2. Ölçeklerden alınan ortalama puanlar

Ölçek alt boyutları	Ortalama puan	Puan aralığı
İyimserlik	63.13±8.53	17-85
Duygulardan faydalanma	14.85±4.11	6-30
Duyguların ifadesi	39.98±6.08	14-70
Toplam duygusal zeka	116.33±11.27	41-205
Problem çözme becerisi	92.08±18.69	32-192

Tablo 3. Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki

Duygusal zeka düzeyi	Problem çözme becerisi	
	r	p
İyimserlik	-.241	p<0.01
Duygulardan faydalanma	-.202	p<0.05
Duyguların ifadesi	-.347	p<0.01
Duygusal zeka toplam	-.178	p<0.05

ra 1 ile 6 arasında değişen puanlar verilmektedir. Puan ranjı 32-192'dir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği bireyin problem çözme becerisinin düşük olduğunu gösterir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur.^[22] Bu çalışmada Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .84 olarak bulundu.

İşlem

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının öğrencilere uygulanabilmesi için Atatürk Üniversitesi Erzurum Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nden izin alındı. Uygulama esnasında öğrencilere araştırma hakkında sözel olarak bilgi ve

rildi, ölçeği nasıl yanıtlayabilecekleri hakkında açıklama yapıldı ve sözel izinleri alındı. Öğrencilere araştırmaya katılma ya da katılmama konusunda serbest oldukları ifade edilerek gönüllük ilkesine, kendileri ile ilgili bilgilerin başkalarına açıklanmayacağı hususunda güvence verilerek gizlilik ilkesine bağlı kalındı.

İstatistiksel Değerlendirme

Verilerin değerlendirilmesi SSPS 10.0 programında yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, t testi, Pearson Korelasyon analizi, Cronbach Alpha iç tutarlılık testleri kullanıldı.

Bulgular

Öğrencilerin %34.5'inin 1. sınıfta olduğu, %83.9'unun çekirdek aileye sahip olduğu, %57.5'inin yurttan kaldığı ve %37.4'ünün aylık gelirini yeterli gördüğü belirlendi (Tablo 1).

Öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri puan ortalamaları incelendiğinde; iyimserlik 63.13±8.53, duygulardan faydalanma 14.85±4.11, duyguların ifadesi 39.98±6.08 ve toplam duygusal zeka düzeyi 116.33±11.27 olarak bulundu. Problem çözme becerileri puan ortalaması 92.08±18.69 olarak belirlendi (Tablo 2).

Duygusal zeka toplam ve alt boyutları puan ortalamaları ile problem çözme puan ortalamaları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulundu (Tablo 3). Öğrencilerin duygusal zeka seviyesi arttıkça problem çözme becerilerinde de artış gözlenmektedir (Problem çözme envanterinden alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir).

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve problem çözme becerilerini belirlemek ve öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin problem çözme becerilerine etkisini araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada öğrencilerin toplam duygusal zeka düzeyi puanlarının ortalamasının biraz üzerinde olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerin orta düzeyde duygusal zekaya sahip olduğu tespit edilmiştir.^[23,24] Hemşirelik profesyonel bir bakım mesleğidir. Hemşirenin bakım verirken hastayı anlayabilmesi, onun duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi, kendi kendini motive edebilmesi ve etkili iletişim kurması çok önemlidir.^[12,16] Bu nedenle hemşirelik için duygusal zeka önemli kavramdır. Hemşirelerin kendi duygularını yönetmesi ve hastaların duygularını anlaması için duygusal zeka konusunun hemşirelik eğitimi müfredatlarında yer alması gerektiği ve bu müfredat programlarının daha yüksek duygusal sorumluluk gerektiren durumlarda öğrencileri güçlendireceği belirtilmiştir.^[16]

Öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalarda da öğrencilerin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur.^[21,25-33] Hemşirenin temel işlevi olan hasta bakım sürecinin amacı bireyin/ailenin sağlık durumunu, sağlık bakım problemlerini veya gereksinimlerini tanımlamak, tanımlanan gereksinimleri karşılamak için planlar yapmak ve bu gereksinimleri karşılamak için kesinleşen girişimleri uygulamaktır.^[34] Bu nedenle hemşirelerin problem çözme becerilerinin yüksek olması gerekmektedir. Cholowski ve Chan (2004) çalışmalarında öğrenci hemşirelerin hemşirelik eğitimleri süresince aldıkları bilgilerin problem çözmelerinde etkisi olduğunu bildirmişlerdir.^[35] Kaya'nın (2005) çalışmasında problem çözme sürecine yönelik eğitim alan hemşirelerin problem çözme beceri düzeylerinin önemli ölçüde yüksek olduğu belirtilmiştir.^[30] Problem çözme yeteneği hemşireden beklenen profesyonel bir davranıştır ve hemşirelikte büyük önemi olan problem çözme becerilerinin geliştirilmesi öncelikle okul eğitimi sırasında sağlanabilir. Bu nedenle hemşirelik eğitim müfredatlarında problem çözme becerileri kazandırılmasına yönelik eğitimlerin daha fazla yer alması önemlidir.

Bu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin duygusal zeka seviyesi arttıkça problem çözme becerilerinde de artış gözlenmektedir. Augusto Landa ve ark.'nın (2007) yapmış oldukları bir çalışmada duygusal zekâ yeteneği yüksek olan hemşirelerin problem çözme becerilerinin arttığı ve stresi azaltmak için uygun stratejiler kullandıkları saptanmıştır.^[36] İşmen'in (2001) üniversite öğrencilerinde duygusal zeka ile problem çözme becerisi algısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada da duygusal zeka seviyesi arttıkça problem çözme becerisi algısında da artış olduğu bulunmuştur.^[37] Yapılan başka bir çalışmada da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerinin duygusal zekâları ile problem çözme becerisi arasında anlamlı ilişki olduğu ve duygusal zekânın artmasıyla problem çözme becerisinin de artacağı sonucuna varılmış ve duygularını tanıyan, kontrol edebilen bireylerin problemlere daha olumlu yaklaşarak çözümlere daha kolay ulaşabileceği belirtilmiştir.^[38] Konu ile ilgili yapılan diğer çalışma bulguları bu çalışma bulgusunu desteklemektedir.^[36-38] Bireyin kendisinin ve çevresindekilerin duygularını anlayarak, bu duygusal verileri, karşılaştığı sorunları çözümlmek için kullanabileceği vurgulanmaktadır.^[7] Bu yönüyle kendi duygularını iyi tanıyan ve kontrol edebilen öğrenci hemşirelerin hem okul eğitimi hem de klinik uygulamalarında karşılaşılabilecek problemlerin çözümlerine daha kolay ulaşabilecekleri düşünülmektedir.

Sonuç

Araştırma sonucunda hemşirelik öğrencilerinin toplam duygusal zeka düzeyi puan ortalamalarının ortalamanın biraz üzerinde olduğu ve problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin duygusal

zeka seviyesi arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığı belirlenmiştir.

Duygusal zekâ öğrenilebilir ve geliştirilebilir yetkinlikleri içeren bir kavramdır. Duygusal zekâ yetkinlikleri geliştikçe problem çözme becerisi de gelişecektir. Bu nedenle eğitimleri süresince öğrencilere, kendi duygularını fark etmeleri, olaylar karşısındaki duygusal tepkilerini değerlendirmeleri ve duygularını kontrol etme becerilerinin kazandırılması için destek verilmelidir. Öğrencilerin bu alandaki becerilerini hayatın her alanında olduğu gibi hasta bakımında da kullanmaları öğretilebilir. Ayrıca öğrencilerin problem çözmeye yönelik eğitimlerine daha fazla önem verilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Goleman D. Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ. London: Cox & Wyman Ltd; 1996.
2. Mayer JD, Salovey P. The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence* 1993;17:433-42.
3. Goleman D. Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir? (Çeviri Editörü: Seçkin B) İstanbul: Varlık Yayınları; 2005.
4. Salovey P, Mayer JD. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality* 1990;9:185-211.
5. Lyusin DB. Emotional intelligence as a mixed construct its relation to personality and gender. *Journal of Russian and East European Psychology* 2006;44:54-68.
6. Beceren E. (Aralık 2004). Duygusal zekâ kavramının gelişimi. 20 Nisan 2011. <http://duygusalzeka.net/icsayfa.aspx?Sid=7&Tid=3>.
7. Hisli Sahin N, Güler M, Basim HN. The relationship between cognitive intelligence, emotional intelligence, coping and stress symptoms in the context of type A personality pattern. *Türk Psikiyatri Derg* 2009;20:243-54.
8. Bellack JP. Emotional intelligence: a missing ingredient? *J Nurs Educ* 1999;38:3-4.
9. Freshwater D, Stickley T. The heart of the art: emotional intelligence in nurse education. *Nurs Inq* 2004;11:91-8.
10. Cadman C, Brewer J. Emotional intelligence: a vital prerequisite for recruitment in nursing. *J Nurs Manag* 2001;9:321-4.
11. Simpson RL, Keegan AJ. How connected are you? Employing emotional intelligence in a high-tech world. *Nursing Administration Quarterly* 2002;26:80-6.
12. McQueen AC. Emotional intelligence in nursing work. *J Adv Nurs* 2004;47:101-8.
13. Akerjordet K, Severinsson E. Emotionally intelligent nurse leadership: a literature review study. *J Nurs Manag* 2008;16:565-77.
14. Rego A, Godinho L, McQueen A, Cunha MP. Nurses' emotional intelligence and caring behaviours: an empirical study. 2007;1-18. Retrieved April 15, 2011, from www.ua.pt/egi/ReadObject.aspx?obj=7966.
15. Lee M, Lee S. The influence of emotional intelligence and organizational climate for nurse job satisfaction. *Journal of Business Administration* 2008;4:1-10.
16. Evans D, Allen H. Emotional intelligence: its role in training. *Nurs Times* 2002;98:41-2.
17. Montes-Berges B, Augusto JM. Exploring the relationship between perceived emotional intelligence, coping, social support and mental health in nursing students. *J Psychiatr Ment Health Nurs* 2007;14:163-71.
18. Ulupinar S. Hemşirelik eğitiminin öğrencilerin sorun çözme becerilerine etkisi. [Yayınlanmamış Doktora Tezi] İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 1997.
19. Taşçı S. Hemşirelikte problem çözme süreci. *Sağlık Bilimleri Dergisi* 2005;14 (Ek Sayı: Hemşirelik Özel Sayısı):73-8.

20. Taylor C. Clinical problem-solving in nursing: insights from the literature. *J Adv Nurs* 2000;31:842-9.
21. Göçet E. Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.
22. Savaşır I, Şahin N. Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları; 1997.
23. Aşar G, Kaşıkçı M. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zeka düzeyi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2010;13;1:1-6.
24. Ünsar S, Yıldız Fındık Ü, Kurt Sadırlı S, Erol Ö ve ark. Edirne sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri. 01 Mayıs 2011, http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_384.pdf.
25. Kantek F, Gezer N. Bir sağlık yüksekokulunda öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey. 16 Nisan 2011, <http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/41.pdf>.
26. Sabuncu N, Orak N, Karabacak Ü, Alpay ŞE. Hemşirelik süreci sistemini öğrenmenin hemşirelik öğrencilerinin kişisel problem çözme becerilerini algılama durumlarına etkisi. 1. Uluslararası, 8. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Özet Kitabı, Antalya; 2000. 139-40.
27. Durualp E, Arslan D, Çayıroğlu E, Özkan S ve ark. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin sosyal becerilerinin problem çözme üzerine etkisinin incelenmesi. I. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi, Türkiye: Çanakkale. 10 Kasım 2010, <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/338.pdf>.
28. Yılmaz E, Karaca F, Yılmaz E. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;12:38-48.
29. Yurttaş A, Yetkin A. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2003;6:1-13.
30. Kaya E. Hemşirelerin problem çözme becerilerinin ve etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesi. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2005.
31. Eşer İ, Khorshid L, Özkütük N, Orgun F. Hemşirelik öğrencilerinin karar verme ve problem çözme becerilerinin belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2009;25:9-25.
32. Altun I. The perceived problem solving ability and values of student nurses and midwives. *Nurse Educ Today* 2003;23:575-84.
33. Olgun N, Kan Öntürk Z, Karabacak Ü, Eti Aslan F ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: Bir yıllık izlem sonuçları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2010;1:188-94.
34. Akça Ay F. Sağlık uygulamalarında temel kavramlar ve beceriler. İstanbul: Nobel Kitabevleri; 2011.
35. Cholowski KM, Chan LK. Cognitive factors in student nurses' clinical problem solving. *J Eval Clin Pract* 2004;10:85-95.
36. Augusto Landa JM, López-Zafra E, Berrios Martos MP, Aguilar-Luzón Mdel C. The relationship between emotional intelligence, occupational stress and health in nurses: a questionnaire survey. *Int J Nurs Stud* 2008;45:888-901.
37. İşmen EMÜ. Duygusal zeka ve problem çözme. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 2001;13:111-24.
38. Güler A. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.